

## ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

## ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

<b>I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>Датум и орган који је именовео комисију Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду, 16. 12. 2016. године.</li> <li>Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Др Зрињка Гловацки-Бернарди, ред. професор за ужу научну област Германистика од 11. 6. 2002, Филозофски факултет, Свеучилиште у Загребу, ментор Др Едита Андрић, ред. професор за ужу научну област Општа и мађарска лингвистика од 6. 10. 2008, Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду Др Душанка Звекић-Душановић, ванр. професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика од 8. 11. 2012, Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду Др Гордана Ристић, доцент за ужу научну област Германистика од 24. 10. 2013, Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду</li> </ol>
<b>II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>Име, име једног родитеља, презиме: Каталин, Ђерђ, Озер</li> <li>Датум рођења, општина, држава: 21. 6. 1981, Нови Сад, Србија</li> <li>Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Филозофски факултет, Немачки језик и књижевност, мастер професор немачког језика и књижевности</li> <li>Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2009, Докторске академске студије језика и књижевности (модул: Језик)</li> <li>Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:</li> </ol>
6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:
<b>III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</b> Макролингвистички аспекти ословљавања у немачком, српском и мађарском језику
<b>IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</b> Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл. број поглавља: I. УВОДНА РАЗМАТРАЊА, 12-69, II. ОСЛОВЉАВАЊЕ У НЕМАЧКОМ ЈЕЗИКУ, 70-185, III. ОСЛОВЉАВАЊЕ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ, 186-317, IV. ОСЛОВЉАВАЊЕ У МАЂАРСКОМ ЈЕЗИКУ, 318-511, V. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА, 512-569) + Резиме/ Summary + Литература + Прилог: 618 страна
<b>V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</b>
У уводном поглављу ма Каталин Озер представља структуру рада. Предочава предмет свог истраживања: језички феномен који је у лингвистичкој литератури познат под називом <i>ословљавање</i> (нем. <i>Anrede</i> , мађ. <i>megszólítás</i> ) у трима језицима европског културног простора: у немачком, те

српском и мађарском у Војводини. Макролингвистички приступ – на шта сам наслов дисертације указује – подразумева да се у дисертацији језичка средства која служе за ословљавање саговорника испитују са социо-психоллингвистичког, али и прагматичког аспекта. Другим речима, кандидаткиња тражи одговор на питање: *Ко кога и зашто ословљава на одређени начин?* У контексту ословљавања, како истиче ма Каталин Озер, социо-психоллингвистички аспект односи се на социокултурну, односно психосоцијалну природу фактора који одређују одабир и употребу израза у таквој функцији, те је макролингвистички оквир осигуран тако што су се при избору испитаника применили исти параметри (у свим одабраним језицима):

1) старосна доб, 2) пол, 3) образовни ниво (односно, пре свега, тип образовне установе у случају тинејџерске испитаничке групе), 4) комуникативна ситуација.

Кандидаткиња тако употребу језичких средстава у функцији ословљавања проучава у два старосним групама: тинејџерском (средњошколски узраст до 18. године) и старијем добу (пензионисане особе од 65 година или више). Надаље, указује на значај проучавања овог комплексног језичког феномена, који произлази из интердепенденције језика и друштва – повезаности која за лингвистику данашњице јесте неоспорива чињеница. У уводном поглављу се скицирају и назначују границе, као и циљеви истраживања уз представљање најважнијих карактеристика ословљавања, а затим се, у посебном потпоглављу, даје (селективан) преглед релевантне литературе (публиковане у периоду од друге половине XX века до најрецентнијег времена) у вези с језичким јединицама (лексемама, фразама, конструкцијама) у служби ословљавања. Трећи сегмент у оквиру уводног дела сачињавају напомене у вези с корпусом и методама истраживања. Корпус немачког језика формиран је на основу спроведене анкете у Немачкој (Лудвигсбург и околина, те Улм), док се за потребе проучавања ословљавања у српском и мађарском језику материјал сакупио у Новом Саду. Анкетни лист који је предвиђен за говорнике немачког језика попунило је 40 тинејџера и тинејџерки (20 ученика и ученица једне стручне средње школе, и 20 ученика и ученица једне гимназије), док је анкету сачињену за старију испитаничку групу попунила 21 особа (8 мушкараца и 13 жена). Српски корпус чине одговори 40 ученика и ученица средњошколског узраста (20 ученика и ученица стручне средње школе, и 20 ученика и ученица гимназије), а анкету састављену за старију испитаничку групу попунило је 20 особа (10 мушкараца и 10 жена). Корпус мађарског језика оформљен је на основу анкета које је попунило 40 ученика и ученица средњошколског узраста (20 ученика и ученица стручне средње школе, и 20 ученика и ученица гимназије), а анекту за старију испитаничку групу попунило је 26 особа (12 мушкараца и 14 жена).

У оквиру другог поглавља – једног од три средишња поглавља ове дисертације – кандидаткиња ма Каталин Озер истиче најважније карактеристике (прономиналних и номиналних) израза у функцији ословљавања у немачком језику, те приказује резултате свог истраживања. Започиње своје разматрање прономиналним формама ословљавања у немачком језику (прво се бави питањем развоја прономиналних форми ословљавања у немачком, затим њиховом употребом у савременом немачком језику). Након тога следи преглед типова номиналних форми у функцији ословљавања у немачком језику. У трећем потпоглављу кандидаткиња предочава резултате спроведеног истраживања у немачкој средини, при чему се прво наводе резултати у вези с ословљавањем у средњошколском узрасту према доменима језичке употребе – породица, школа, и ословљавање других познатих и непознатих особа. Потом кандидаткиња у четвртном потпоглављу приказује резултате истраживања у вези с ословљавањем у пензионерском добу (опет према доменима језичке употребе – породица, пријатељи и друге познате и непознате особе).

У трећем поглављу кандидаткиња се посвећује детаљном истраживању феномена ословљавања (прономиналних и номиналних израза у функцији ословљавања) у српском језику. Према методолошком обрасцу примењеном и претходно у случају немачког језика, отпочиње се разматрање с прономиналним формама ословљавања у српском језику (дакле, експлицирањем развоја прономиналних форми ословљавања у српском језику и њиховом употребом у савременом језику). После тог прегледа предочавају се врсте номиналних форми у функцији ословљавања у српском језику. У последња два потпоглавља трећег поглавља ма Каталин Озер упознаје нас са својим резултатима: како изгледа ословљавање у средњошколском узрасту и како изгледа ословљавање у пензионерском добу. Резултати су опет, као и у случају немачког језика, зорно представљени (у многобројним табелама), да би потом били и наративно коментарисани, и то према

доменима језичке употребе – породица, школа, и ословљавање других познатих и непознатих особа.

У оквиру четвртог поглавља Каталин Озер – по устаљеном редоследу – презентује најважније карактеристике (прономиналних и номиналних) израза у функцији ословљавања у мађарском језику (у прва два потпоглавља коментарише дијахроно развијање прономиналних форми ословљавања у мађарском, њихову употребу у савременом мађарском језику, типове номиналних форми у функцији ословљавања у мађарском језику), а потом у завршна два потпоглавља приказује резултате свог истраживања. Опет се прво табеларно наводе и коментаришу резултати у вези с ословљавањем у средњошколском узрасту (према доменима језичке употребе – породица, школа, и ословљавање других познатих и непознатих особа), а потом се исто поступа и када је реч о ословљавању у пензионерском добу.

Након овако детаљно и систематично урађеног истраживања и појединачно (по језицима: немачки, српски и мађарски) приказаних резултата кандидаткиња ма Каталин Озер предузела је и завршну, закључну научну радњу, прецизније речено – упоређивање језичких подсистема у функцији ословљавања. Дакле, у последњем, закључном поглављу кандидаткиња резимира резултате у вези с појединачним језицима те их пореди.

При компарирању резултата полази од оних које је добила анкетајући млађу испитаничку групу. Када ословљавају своје родитеље, испитаници и испитанице из трију језичких испитаничких група – дакле, при комуникацији на трима посматраним језицима – користе типично етикете за обележавање сродства. Анкете како немачких, тако и српских и мађарских информаната и информанткиња садрже поред одређених, условно речено, типичних етикета за ословљавање мајке и оца (најфреквентније етикете су: нем. *Mama/Papa*, срп. *мама/тата*, мађ. *anya/apa*), и неке које се јављају у мањем постотку или пак појединачно, а међу њима се налазе и такве које су секундарни облици у којима је хипокористична функција уочљива (на пример, нем. *Mami/Papi*, срп. *мајкица* или *тајо*, мађ. *anyu/apu*).

При ословљавању бака и деда поново се типично јављају различите етикете – основни или хипокористични облици – којима се указује на сроднички однос, при чему се у контексту сваког од трију језика могу издвојити најфреквентнији облици (нем. *Oma/Opa*, срп. *баба/деда*, мађ. *tata/tata*). Као типичним се, у истраживању кандидаткиње, показује реципрочна употреба Т-модуса (који подразумева коришћење тзв. Т-заменице: нем. *du*, срп. *ти*, мађ. *te*) у наведеним саговорничким констелацијама. Последње питање у оквиру комплекса питања која су везана за комуникацију испитаника и испитаница с члановима породице односило се на ословљавање браће и сестара. У овом сегменту је кандидаткиња такође утврдила извесне паралеле, али и одређене разлике у резултатима. У сва три језика као најрелевантнији начин ословљавања јавља се употреба имена – пуних и скраћених/модификованих облика, и то независно од тога да ли су информанти и информанткиње у позицији говорника или саговорника, при чему пуна лична имена поново бивају учесталије забележена у оквиру анкета попуњених посебно од стране немачких испитаника, али и испитаница. Хипокористике помињу неке немачке информанткиње, пре свега ученице средње школе – како за ословљавање сестре, тако и брата, док то не чини нити један информант. Употреба хипокористика у ужем смислу не карактерише одговоре како српских, тако ни мађарских анкетираних особа.

Прво питање у оквиру серије питања која подразумевају комуникацију с особама с којима испитанице и испитаници долазе у контакт пре свега у школским оквирима, односило се на ословљавање најближих пријатељица, односно пријатеља с којима су у истом одељењу, при чему су се разликовале три комуникативне ситуације – за време наставе, ван наставе и ван оквира образовне установе, тј. на некој забави. У домену употребе прономиналних средстава сва три језика која су чинила предмет дисертације повезује реципрочна употреба Т-модуса, међутим и у домену употребе номиналних средстава К. Озер је утврдила подударности. По фреквенцији – сасвим очекивано – доминантну улогу играју, у првом реду, пуна и скраћена/модификована лична имена. Потом су следили резултати у вези с комуникацијом с наставним особљем. На основу одговора у немачким анкетама кандидаткиња сматра како се да̄ извести правило ословљавања женских особа, припадница наставног особља, комбинацијом етикете *Frau* + презиме (типа *Frau Müller*), док се мушке особе, припадници наставног особља ословљавају (по функцији) еквивалентном комбинацијом номиналних форми – етикетом *Herr* + презиме (типа *Herr Müller*). Наведене сложене номиналне форме се искључиво комбинују с В-модусом (који подразумева коришћење тзв. В-заменице: нем.

*Sie*, срп. *Bu*, мађ. *taga*, и формалније *ön*), дакле, заменичким обликом *Sie*. За разлику од немачког језика, наставном особљу се, према истраживању К. Озер, српски испитаници и испитанице обраћају употребом етикета којима се указује на (друштвену) функцију (а уједно и занимање) ословљених особа. Према одговорима српских информаната и информанткиња наставно особље – без обзира на старост, али и задату комуникативну ситуацију (за време наставе, ван наставе – за време одмора, те ван оквира образовне установе – на улици) – по правилу се ословљава етикетом *професоре*, односно *професорка* (или у неким случајевима – искључиво од стране гимназијалки и обликом *професорице*) уз В-заменицу. У гимназији се јавља и могућност употребе етикета *наставниче* и *наставнице* (такође уз В-заменицу и чешће у анкетним листовима момака). И напослетку, када је реч о мађарском језику, истраживање је показало да информанти и информанткиње ословљавају наставно особље, слично као и у српском језику – доминантно етикетама којима се упућује на (друштвену) улогу (те и занимање) *tanár úr* и *tanárnoő*, и то уз В-заменицу *taga*, иако има и неколико примера употребе формалније заменице *ön*. Уколико се има у виду шта је речено у одговарајућим одредницама у речницима, кандидаткиња закључује да се јављање првопоменутог заменичког облика може објаснити чињеницом да је посреди ословљавање особа с којима испитаници и испитанице имају учестале, готово свакодневне контакте, те у том смислу коришћење мање формалне В-форме не изненађује.

У претпоследњем и последњем сегменту – који се тиче ословљавања особа из комшилука и ословљавања непознатих особа – К. Озер нам доноси занимљиве и вредне опсервације. Кандидаткиња, тако, указује на чињеницу да комуникацију с особама из комшилука не одређују само поменути фактори који су у средишту њеног истраживања већ и разне друге околности, као што су конкретни услови становања (на пример: становање у улици с породичним кућама или у вишеспратној згради, у граду или у приградском насељу итд.), дужина познанства, учесталост и дужина контакта итд. Па ипак, и овде је ауторка уочила одређене тенденције у сва три корпуса, и резимирала их према старости задатих комуникативних партнера у анкетном листу.

У другом потпоглављу петог, завршног поглавља кандидаткиња К. Озер сумира и пореди резултате у вези с ословљавањем у старијем добу (у посматраним трима језицима). Тако своје партнерке и партнере немачки испитаници и немачке испитанице ословљавају личним именима – најучесталије се наводи пун облик личног имена, али су забележени са знатно мањом учесталашћу и скраћена/модификована лична имена, која се једино не именују у одговорима испитаника када треба да дају облике којима им партнерке узвраћају. Осим имена, користе се, према одговорима информаната и информанткиња, такође у далеко мањој мери у односу на пун облик личног имена и хипокористици. Битан је налаз кандидаткиње да су све наведене могућности регистроване и у српском корпусу: информанти и информанткиње најучесталије помињу употребу пуног личног имена, али неке особе користе и скраћена/модификована лична имена, хипокористичне изразе (на пример *драга* или *луче моје*) – слично као и у материјалу сакупљеном у Немачкој – у мањем броју, затим, изразе који упућују на сроднички однос и уједно на пројекцију односа (нпр. *баба* или *деко*, али и жаргонско *матори* у значењу 'отац'). Поред ових, у српском корпусу има примера и за неке етикете другог типа: презиме (у говору жена), надимак, те етикета *господине* која се јавља искључиво у функцији успостављања дистанце према партнеру. Већину наведених типова номиналних форми кандидаткиња детектује и у мађарском корпусу: испитаници и испитанице помињу како пуне, тако и скраћене/модификоване облике личних имена, али за разлику од одговора немачких и српских анкетираних лица, овај други тип личних имена најучесталији је или се јавља са приближно истим или сличним уделом као и први. Немачки информанти и информанткиње своју децу – како ћерке, тако и синове – најучесталије ословљавају пуним обликом личног имена. Иако има примера и за употребу скраћеног/модификованог облика, оно је, према истраживању К. Озер, у далеко мањем броју заступљено у односу на првопоменути тип. Осим ове две подврсте имена, помињу се и (ретко) надимци, од којих се неки могу третирати и као хипокористичне етикете. За ословљавање своје деце пак анкетирани српски испитаници и испитанице такође користе пуна и скраћена/модификована лична имена, при чему се овај потоњи облик учесталије јавља при ословљавању мушке деце. У материјалу у вези с ословљавањем на мађарском језику, као и у случају немачког и српског корпуса, опет је примаран начин ословљавања деце (уопште узев) употребом имена. Скраћени/модификовани облик личног имена у односу на немачки материјал јавља се учесталије, а када је реч о ословљавању синова постаје најфреквентнији тип номиналних форми. Употреба етикета којима се (примарно) указује и на сроднички однос, јавља се, као и при

ословљавању деце на српском језику, а сада посебно у контексту комуникације особа истог пола, односно на релацији отац-син (*kisfiam*) и мајка-кћер (*kislányom*). Треће, и последње питање у вези с ословљавањем у оквиру уже породице подразумева комуникацију испитаника и испитаница с унуцима и унукама. К. Озер утврђује да немачки информанти и информанткиње сву унучад ословљавају пре свега пуним обликом личног имена. Особе анкетирани у Новом Саду у вези с ословљавањем на српском језику за ословљавање унучади такође дају пуно лично име, али и са значајном учесталошћу и скраћени/модификовани облик личног имена, при чему се искључиво овај облик јавља у говору бака, дакле информанткиња, када ословљавају своје унуче (женске особе). У односу на одговоре немачких и српских испитаника и испитаница, истраживање кандидаткиње показује да ословљавање на мађарском језику карактерише већа разноврсност, јер се поред личних имена (пуних и скраћених/модификованих облика који су мање-више подједнако заступљени у материјалу) јављају разни хипокористици (у ужем смислу као *bogaram* или *cicám*) – како у говору испитаница и то посебно у одговорима у вези са ословљавањем унука (женских особа), тако и испитаника – затим, иако појединачно или тек пар пута у оквиру појединих потпитања, етикете које (примарно) указују на сроднички однос (*kislányom* и *kisfiam*). У другом сегменту истраживања, који се тиче ословљавања познатих особа, према одговорима немачких испитаника и испитаница, при комуникацији између пријатеља и/или пријатељица – у оба смера – користе се пуни облици личних имена у највећем броју случајева, док скраћени/модификовани облик имена испитаници помињу (уколико уопште) тек појединачно, а испитанице у врло малом броју. Од других типова етикета кандидаткиња је забележила употребу надимака. У међусобној комуникацији пријатеља и/или пријатељица користи се искључиво реципрочан Т-модус. У српском материјалу употреба пуног облика личног имена такође игра значајну улогу када се посматрају облици које користе испитаници и испитанице, али се користи и скраћени/модификовани облик личног имена који се у одговорима информаната увек јавља са скоро истоветном учесталошћу као и пун облик имена (увек више од половине испитаника даје ове типове етикета), док испитанице овај облик именују нешто ређе у односу на пун облик. Резултати из одговарајућег сегмента анкете спроведене у вези с мађарским језиком не показују неке суштинске разлике у односу на одговоре који се односе на немачки и српски језик. Други комплекс питања који се односио на комуникацију с познатим особама тичао се ословљавања особа које станују комшилуку. Немачки испитаници, констатује К. Озер, своје млађе комшинице, али и старије ословљавају на сличан начин. Све анкетирани мушке особе помињу комбинацију етикете *Frau* уз презиме и В-модуса, али у малом броју даје се и могућност употребе пуног облика личног имена уз Т-заменицу. За ословљавање мушких особа, како млађих, тако и старијих, важе исти обрасци (наравно, уз одговарајућу етикету *Herr* у комбинацији са презименом), с тим да сада око половине испитаника уједно помиње и другопоменути модел. Испитанице како млађе, тако и старије комшинице с највећом, тачније, доминантном фреквенцијом ословљавају, као и информанти, користећи сложену етикету *Frau* + презиме уз В-модус, при чему се јављају и другачије схеме, али тек пар пута или појединачно. Када је реч о ословљавању на српском језику, најочљивија је разлика у могућности употребе етикета којима се врста друштвеног односа експлицитно именује – *комшинице* и *комшија*, што изостаје у немачком корпусу. Ове етикете се у српском материјалу дају зависно од конкретних потпитања у различитим обрасцима, а поред њих јављају се и други модели погодни за ословљавање особа које станују у непосредном окружењу информаната и информанткиња. Као и у српском језику, а за разлику од немачког језика, када одрасле особе које станују у комшилуку испитаници и испитанице ословљавају на мађарском језику, али и када им дате особе узвраћају, наводе се са одређеним уделом и етикете којима се врста друштвеног односа (комшијског односа) експлицитно именује – *szomszédasszony* и *szomszéd*. Ове етикете информанти користе при ословљавању млађих комшиница и комшија како уз В-модус – за ословљавање неке женске особе скоро без изузетака, при чему се искључиво даје заменица *maga*, тако и уз Т-модус – за ословљавање неке мушке особе са подједнаком фреквенцијом као и В-модус. Последња серија потпитања се и у анкетама за старију испитаничку групу односила на ословљавање при комуникацији с непознатим особама. Тако истраживање показује да немачки информанти и информанткиње уз један изузетак наводе обрасце који не укључују употребу неке номиналне форме када ословљавају млађе одрасле непознате жене и мушкарце, при чему се скоро искључиво даје В-модус, а уколико се не наводи искључиво заменички облик који се користи, помињу се формулације које упућују на одговарајући модус при ословљавању. У вези с ословљавањем старијих непознатих особа на улици како ни анкетирани мушкарци, тако ни и анкетирани жене не мењају своје одговоре. Старије непознате особе узвраћају на сличан начин. Номиналне форме се не јављају са значајном

фреквенцијом ни када су саговорнице и саговорници наших информаната и информанткиња непозната малолетна лица, а јавља се скоро искључиво Т-модус. За разлику од одговора немачких испитаника и испитаница, одговори анкетираних мушкараца и жена у вези с ословљавањем непознатих особа на српском језику указују на карактеристичну употребу номиналних форми. За ословљавање неке млађе непознате жене испитаница најфреквентније (у нешто више од половине случајева) дају етикету *госпођо* уз В-модус, а у упола мањем броју, али уз исти заменички облик, етикету *госпођице* уколико је реч о изразито младој женској особи. Уз В-модус, према анкетама К. Озер, тек једна особа даје етикету *другарице*, док се етикете *девојчице* и *сине* помињу уз Т-модус. У вези с ословљавањем старијих непознатих лица – без обзира на њихов пол, информанти и информанткиње дају мање разноврсне одговоре у односу на претходно потпитање. Док се употреба етикете изоставља отприлике са истим уделом као и у контексту ословљавања млађих одраслих особа, када је реч о комуникацији са старијим особама – како женама, тако и мушкарцима, јављају се скоро искључиво етикете *госпођо* и *господине* уз В-модус. Ови обрасци јављају се са највећом фреквенцијом и када се информанти и информанткиње нађу у саговорничкој улози. При ословљавању непознате деце најучесталије су етикете *девојчице* и *дечко* уз Т-заменицу (приближно или тачно у половини случајева), која се и искључиво помиње. Информанти са истоветном учесталошћу помињу и могућност изостављања било какве номиналне форме при ословљавању непознате деце.

И на самоме крају, од мађарских испитаника само је једна особа навела изразе на мађарском језику које би употребио при комуникацији с непознатим одраслим особама, док је половина испитаница (њих 7 од укупно 14) дала одговоре у вези с комуникацијом на мађарском језику. Етикете које се јављају за ословљавање женских особа су следеће: *asszonyom* (уз *maga*), *kisasszony* (уз формалнију В-заменицу *ön*), *hölgyem*, *hölgyikém*, те *kislány* (све потоње могућности уз заменицу *maga*), док су номинални изрази који се дају за ословљавање мушкараца: *uram* (у два наврата уз *maga*, а једном и уз *ön*), те *fiatalember* (уз *maga*). Када ословљавају старије непознате особе анкетиране жене, уколико не изостављају било какву номиналну форму (било да користе заменицу *maga* или *ön*), најчешће користе етикету *asszonyom* (даје се по једном посебно с обема В-заменицама, а једном уз обе), али је забележен и пример за употребу етикете *hölgyem* (уз обе В-заменице). За ословљавање непознатих мушкараца се од номиналних израза помиње искључиво етикета *uram*. Анкетиране особе које су навеле облике за ословљавање непознате деце забележиле су етикете *kislány*, односно *kisfiú*, *legényke* и *gyerekem*. Осим последњег израза, сви набројани, према кандидаткињи, упућују на пол (и старост) ословљеног детета.

Кандидаткиња Каталин Озер заокружује завршно поглавље, окончавајући тиме и читаву дисертацију, поновним наглашавањем чињенице да је приложено истраживање у првом реду квалитативног карактера (иако је при приказивању резултата консеквентно коментарисана и фреквентност појединих израза), чиме је упркос релативно ограниченом корпусу успела да јасно и научно аргументовано укаже на важне типове образаца ословљавања у посматраним саговорничким констелацијама, односно старосним групама, као и на улогу издвојених других фактора где је то било могуће. Због свега тога ово истраживање има и изразиту проспективну улогу, јер се слажемо са оценом кандидаткиње да представља врло добру подлогу, заправо полазну тачку за неке будуће студије, које би у свом фокусу могле имати и квантитет појединих, у овом раду описаних, начина употребе језичких средстава у функцији ословљавања.

#### **VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ**

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са СЦИ листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

**Ozer, K. (2011).** Pronominalne forme sa funkcijom oslovljavanja u nemačkom i srpskom jeziku: promena

modusa. U: *Savremena proučavanja jezika i književnosti*. Godina II/ knjiga 1. Zbornik radova sa II naučnog skupa mladih filologa Srbije održanog 6. marta 2010. godine. Kragujevac : Filološko-umetnički fakultet: 403-411.

**Ozer, K.** (2012) Nominalne forme oslovljavanja na fakultetu. U: *Savremena proučavanja jezika i književnosti*. Godina III/ knjiga 1. Zbornik radova sa III naučnog skupa mladih filologa Srbije održanog 12. marta 2011. godine. Kragujevac : Filološko-umetnički fakultet: 285-296.

**Ozer, K.** (2012). Upotreba nemačkih leksema *Herr* i *Frau* i njihovih srpskih, odnosno mađarskih ekvivalenata u oslovljavanju. (elektronski zbornik radova sa *I naučnog skupa mladih slavista* na Univerzitetu „Lorand Etveš” u Budimpešti održanog 3. marta 2011. godine:  
<http://szlavintezet.elte.hu/szlavanyagok/youngslavist/1st%20Conference%20for%20Young%20Slavists%20in%20Budapest.pdf> )

**Ozer, K.** (2013). Funkcije jezika i oslovljavanje: emotivna funkcija promene modusa. U: *Savremena proučavanja jezika i književnosti*. Godina IV/ knjiga 1. Zbornik radova sa IV naučnog skupa mladih filologa Srbije održanog 17. marta 2012. godine. Kragujevac : Filološko-umetnički fakultet: 539-546.

**Ózer, K.** (2014). A szerb *dete* és a magyar *gyerek* lexémák tekintettel lehetséges megszólítási funkciójukra. *Tanulmányok* 2014/2. Újvidék: Bölcsészettudományi Kar: 51-68.

**Ozer, K.** (2016). *Deutsche und serbische Anredeformen: Distanz und Nähe in der Jugendsprache*. (Реферат изложен на годишњем скупу SOEGV у Крагујевцу, 11-15. 11. 2015; рад у поступку рецензирања)

## VII ZAKLJUČCI ODNOSNO REZULTATI ISTRAŽIVAŃA

Zaključci odnosno rezultati sprovedenog istraživanja višestruko su relevantni. Istraživanje je jasno potvrdilo нужnost kvalitativnog pristupa ovaко одређеног предмета. Ословљавање у немачком, српском и мађарском језику (мађарском језику у војвођанској средини) у непосредној усменој комуникацији, посматрано је и анализирано с макролингвистичког и микролингвистичког становишта на основу примера добивених методом анкете. Поред тога, дисертација је отворила перспективе и за друга/даља истраживања, која би се фокусирала на друге аспекте комплексног феномена ословљавања.

## VIII ОЦЕНА НАЧИНА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Прикази и тумачење резултата су детаљни и свеобухватни, изведени са јасних теоријско-методолошких становишта, на основу критичког приступа релевантној литератури и обимне грађе (прикупљене на основу упитника/анкета), при чему досада никад нису посматрана и поређена наведена три језика (немачки језик, српски језик, и мађарски језик у Војводини).

## IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме: **ДА**

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Дисертација садржи све битне елементе: кључну документацијску информацију (Key word documentation), садржај, резиме / *Summary*, текст подељен у пет поглавља, прилог и литературу.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци по предмету и циљу истраживања:

– испитивање ословљавања пре свега с макролингвистичког, али и микролингвистичког становишта

и утврђивање главних особина; – по критичком приступу теоријско-методолошком оквиру и његовој примени у анализи примера – по испитивању и поређењу – датог феномена – у трима језицима
4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Дисертација нема недостатака који би утицали на резултат истраживања.
<b>X ПРЕДЛОГ:</b>
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
- да се <b>докторска дисертација прихвати</b> , а кандидаткињи <b>ма Каталин Озер одобри одбрана</b>

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

\_\_\_\_\_

Др Зрињка Гловацки-Бернарди, ред. професор

\_\_\_\_\_

Др Едита Андрић, ред. професор

\_\_\_\_\_

Др Душанка Звекић-Душановић, ванр. професор

\_\_\_\_\_

Др Гордана Ристић, доцент

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.